

• Dorogi Katalin •

2015/3

„Nem vettem le a nyakamból a Dávid-csillagot”
ZSIDÓ SEGÍTŐK A MIGRÁNSOK KÖZÖTT

*„Nem vettem le
a nyakamból
a Dávid-csillagot”*

*Zsidó segítők
a migránsok között*

Dorogi Katalin interjúi

Migránsok a Keleti pályaudvar
aluljárójában, 2015. szeptember eleje

• Dorogi Katalin •

„Nem vettem le a nyakamból a Dávid-csillagot”
ZSIDÓ SEGÍTŐK A MIGRÁNSOK KÖZÖTT

2015/3

Dorogi Katalin felvételei

Aszfaltrajz az „afgán park”-ban

Vasa Irén felvétele

Miért éri úgy egy itt élő, a valláshoz erősebben vagy lazábban, vagy csupán a kulturális örökségéhez kötődő zsidó, hogy önkéntesként segítenie kell a Magyarországon átutazó – többségében muszlim – menekülteknek? Miért hívja fel egy budapesti rabbi a hírlevelében és a blogján is a figyelmet a munkájukra? Mit indít el a kollektív tudatalattiban, ha 2015 nyarán-őszén azzal kell szembesülni, hogy embereket számmal jelölnek meg a karjukon, miután lezárt vagonban „utaztatták” őket? Hogy a pályaudvarokhoz közeli aluljárókban, tereken cipők, cipők és cipők sorakoznak, melyeknek tulajdonosai (férfiak, nők, idősek, gyermekek) több ezer kilométer gyaloglás után egy hevenyészett hálólhelyen pihennek a földön, a legközelebbi vonatindulás reményében? Így jönnek-e a terroristák? Vagy ezt csak az idegenellenes propaganda súlykolja? Miközben ismét drótakadály (nem szöges, hanem pengés) került, hosszú évtizedek után ismét, az ország egy határszakaszára... Az önkéntes segítőket és a rabbit kérdeztük.

Budapesten, a „Nyóckerben”, a Bérkocsis utca 41. szuterénjében, a *Segítsünk Együtt a Menekülteknek!* csoport főhadiszállásán ülünk körbe az immár üres nagyszalt, amelyen, miután a tetemes mennyiségű banánt kiporciózva lerakták róla, csak a diktafon hever, munkára várva. Körülöttünk polcokon, zacskókban, zsákokban, dobozokban adományok: élelmiszer, tisztálkodáshoz való kellékek. Kopottas hűtőszekrények zümmögnek, szintén felajánlásból származnak. Egyetlenegy fridzsiderrel indultak, most hat darab van, ám a kapacitás még mindig kevés. Hogy kissé viseltesek? – Működőképeselek, jók, szeretjük őket – mondják a beszélgetésre összegyűlték.

A Segítsünk Együtt a Menekülteknek! a maga több mint tízezres létszámát tekintve a legnagyobb csoport, amely alapszervezési bázissá is vált a civilek végezte menekültellátásban.

A jelenlevők közül többen *Radnóti Zoltán*, a *Bét Sálom* zsinagóga rabbija körlevelének hatására csatlakoztak a segítőkhöz. (Lásd az e szám 11. oldalán kezdődő interjút!)

– Én voltam a körlevelben – nevet *Vasa Irén*. – Először a Migration Aidhez jártam ki a Keletibe, majd megtaláltam ezt a csoportot. Amikor Zoli rabbi megtudta, lelátogatott hozzám a pályaudvar aluljárójába, és attól fogva mindig beletette a hírlevelébe, hogy lehet jönni segíteni, adományokat küldeni. Rendezett gyűjtést a Bálint Ház is, a Mazsihisz is, volt, amit hozzánk hoztak el, volt, amit a Migration Aidnek vittek, már teljesen mindegy, melyik helyszínen kötöttek ki az ugyanarra a célra szánt adományok, a fontos, hogy kaptunk sok mindent.

Endréné Kriosztina és *Halász Zsuzsanna* is Radnóti Zoltán hírleveléből tudta meg, hogy Irénnél lehet érdeklődni, *Paulovits Ági*, ahogy fogalmaz, „a saját szakállára kezdett járőrözni a Keletiben, ott ismerkedett meg a Szilárdal”.

Kalmár Szilárd hivatása szerint szociális munkás, ezért érzékenyen figyelte a menekültkérdés alaku-

lását, és viszonylag korán csatlakozott a Segítsünk Együtt a Menekülteknek! csoporthoz. Úgy gondolja, a probléma csak átalakult. A beszélgetésünk idején már nincs annyira szem előtt a migránsáradat, mint amikor a pályaudvarok környékén megkerülhetetlen látványként tárult az éppen arra járók elé.

– Ugyanúgy sok tízezer ember tart jelenleg is, egyre nehezebb körülmények között, egy rosszabb világból egy vélt jobb világba – mondja. – Amikor Magyarország vasfüggönnyel lezárta a szerb határ részt, a horvát határszakaszra mentek át az emberek. Magyarország ezt követően lényegében kapitulált, és a nemzetközi előírásokat és jogszabályokat megtagadva regisztráció és minden egyéb nélkül szállította keresztül az országon a menekülteket. Ugyanakkor azokon a pontokon, ahol a menekültek be- és kiléptek az országból, igen embertelen körülmények uralkodtak. Szemtanúk szerint úgy hajtották őket, mint a barmokat – csakhogy a barmoknak azért enni és inni szoktak adni, de ezek a migránsok étel-ital nélkül szálltak vonatra. Annyit kaptak csupán, amit az önkéntesek fel tudtak adogatni az ablakokon az alatt a rövid idő alatt, amíg állt a vonat. Ezért a mi segítségünk is átalakult. Korábban meleg ételt hordtunk ki a fővárosi válság-gócokhoz. Amikor már vidékre kellett menni, tartalmas étkezést nyújtó csomagokat szállítottunk a menekülteknek. Erre azért voltunk büszkéek, mert mi mindent önkéntes adományokból állítottuk össze, mégis bőségesebb ellátást tudtunk biztosítani nekik, mint azok a hivatásos szerveződések, amelyek még pénzt is kaptak a magyar államtól e célra.

A kitelepülésekről, tehát a „határhelyzetben” történő önkéntesi munkákról szóló elbeszélésekből egy 21. századi groteszk Odüsszeia bontakozik ki. Az élmények ugyan alapvetően pozitívak, általában emberbaráti a hozzáállás. De Szerbiába például nem tudtak bejutni. Arra hivatkoztak a hatóságok, hogy nem lehet az országba élelmiszert bevinni, így az önkénteseknek vissza kellett fordulniuk a cso-

magokkal a határról, miközben pár kilométerrel ar-
rőbb éhesen várakoztak a menekültek. Később ál-
lítólag ruhákat sem lehetett bevinni, mert akadtak
persze ügyeskedők is, akik visszaéltek a helyzettel,
és tonnaszám vitték a bálás ruhát vámolatlanul.

Előfordult, hogy a kitelepüléshez szükséges sá-
torhelyért pénzt kértek a határőrök. A horvátok vi-
szont egy hasonló helyzetben egyetlen intéssel jelez-
ték, hogy csak menjenek, és vigyék – a szintén pár
kilométerre lévő – menekülttáborhoz, amit akarnak.
Magyar területen sem volt egyszerű az osztás.
A Horvátországból érkezőkkel, jellemzően 1500-
3000 emberrel feltöltöttek egy vonatot, majd utána
áttolták a szerelvényeket egy olyan területre, ahol
az önkéntesek beadhatták az ablakon az adomá-
nyokat. Sokan, nem tudván, milyen út áll előttük,
nem kértek, de aztán megbánták, amikor később 6-
8 órát vesztgelt velük a vonat Magyarországon.

Arra a kérdésre, tettek-e nekik ismerőseik szem-
rehányást, hogy ezek mégis muszlim vallásúak,
akik között terroristák is akadhatnak, és akik mind
a nyugati kultúrát, mind Izraelt támadják, fenyege-
tik, Irén, Zsuzsa, Krisztina és Ági szinte egyszerre
mondja:

„Ennek nincs köze ahhoz, ki a muszlim, ki a
zsidó, ezen felül kell emelkedni. Ez humanitárius
kérdés.” „Soha nem fordult elő, hogy egy férfi ne
fogadta volna tőlem el az ételt, vagy ha valaki meg-
látta, hogy Dávid-csillagot hordok a nyakamban,
tett volna megjegyzést...” „Ezek az emberek, akik
úton vannak, éppen a fanatikusok elől menekül-
nek.” „Amikor nagyon kell segíteni, nem érdekel,
ki kicsoda.” „A magyar nyelvben létezik egy szó:
szükség. Akinek szüksége van, szűken van valami-
ben, annak segíteni kell rendesen.”

Zsuzsa két másik szempontra is felhívja a figyel-
met:

– Nagyon sok helyen szembesültem azzal, hogy
a tudatlanság mennyire gátolja ennek a helyzetnek
a megértését. Az arab kultúráról felszínes és sablo-
nos, leginkább sajtóból fölszedett klisékből táplál-
kozó ismereteket tapasztaltam. Elsősorban az elő-
ítéletek dolgoztak, hiányzott a valódi nyitottság
meg az érdeklődés, hogy megérthessük azt, miért
történik, ami történik: egy ilyen méretű népvándor-
lás. Még valami. Én nem gyakorlom napi szinten a
vallásomat, de úgy érzem, akinek a családjában van
holokauszthoz kapcsolódó tapasztalat, emlék, az
nem tud érzéketlenül elmenni az aluljáróban alvó
menekült családok mellett. Ilyenkor rögtön arra
gondol, hogy az ő családja is volt már ilyesféle hely-
zetben.

Időközben befutott *László Janka Luca* is, és most
átveszi a szót.

– Hallottam olyan elképzelést, hogy azok, akik
esetleg ártó szándékkal érkeznek Európába, de azt
tapasztalják, hogy az itteniek nem azok a kirekesztő
rasszista állatok, mint akiknek beállították őket az
ottani kiképzőtisztek, hanem épp ellenkezőleg,
megértik azt, hogy ők milyen rossz helyzetben van-
nak, tiszteljük az ő kultúrájukat, vallásukat, segí-
tünk: akkor ez esetleg valakinek a véleményét is
megváltoztathatja. Lehet, naivítás, de talán van esé-
lye...

Egy elszánt terroristát bizonyára nehéz ezzel
megváltoztatni, jelzem Lucának, de azzal egyetér-
tek, hogy azok a menekültek, gyerekek és felnőttek,
akiket itt emberségesen fogadtak, akikkel együtt
játszottak, rajzoltak, és a papák, mamák is örömmel
figyelték a gyerekfoglalkozásokat – azokat sokkal
nehezebb majd rábírní, hogy ellenségesek legyenek
az európai kultúrával.

– A keresztény egyházak kifejezetten gyalázatos
módon fordultak el ettől a dologtól – mondja Kal-
már Szilárd. – Azért mi se essünk abba a hibába,
hogy csak muszlimokról beszélünk. Nagyon sok
keresztény érkezett Nigériából, akiknek a család-
tagjait a hitük miatt gyilkolták meg az iszlám fan-
tikusok, és bizony előttük is zárva maradtak az
ajtók. Találkoztam iráni keresztényekkel, akiknek
szintén a hitük miatt kellett menekülniük, s az ő irá-
nyukba sem nyitott senki. Szerintem nagyon is di-
cséretes az, hogy zsidó emberek tudtak nyitottak
lenni. Nagyon jól tudjuk, hogy mivel azért túlnyo-
mórészt tényleg muszlim migránsokról van szó,
mennyire terhelt kérdéskör ez. Hiszen az emberben
mindig ott moccanog óhatatlanul: miközben segít,
nem fenyegeti-e terrortámadás valamelyik rokonát,
ismerősét. De a terroristák nem így jönnek. Az én
véleményem szerint azok betagozódtak egy üzlet-
szerűen működő vallási maffiába, mert egzisztenciá-
lisan így tudják maguknak biztosítani a jólétet és
minden egyebet. Egyszer, még az elején beszélget-
tünk Irénnel arról, hogy el kell-e rejteni a Dávid-
csillagot. Azt mondtam, ne. Sőt. Maradjon meg em-
lékként, ha majd őt esetleg később arra ösztönzik,
hogy gyűlöld őket, égjen bele az az emlékezetébe:
igen, egyszer, amikor éhes voltam, fáztam, odajött
hozzám valaki Dávid-csillaggal a nyakában, és se-
gített nekem. Több segítőnk is kapott olyan rajzo-
kat a gyerekektől a foglalkozás után, amin Dávid-
csillagok voltak. Igazából nem kellene félni attól,
hogy jönnek, attól kell félni, ha az integrációjuk
rosszul sült el. Ha egyre zártabb társadalmakkal ta-
lálkoznak, akkor szükségszerűen kialakul bennük
a kitaszítottság-érzés. Még több, zsidó közösséghez
tartozó ember jelentkezett nálunk segíteni, amikor
a Keletiben valamely magyar hatóság nagyon „oko-

san” kitalálta azt, hogy úgy „regisztrál”, hogy számot ír a menekültek karjára. Az egyik önkéntesünk, Hortobágyi Anna ezt lefényképezte, ezt a sokkoló képet rakta ki a rabbi úr is az oldalára. Akiknek beleégett a kollektív tudatába, hogy milyen az, amikor számokat írnak emberekre, érzi, hogy ez nem az a rendszer, amellyel nekünk minimális szinten is azonosulni kellene. És itt azzal szembesültünk, hogy vasfüggönyt húztak fel, számokkal jelöltek embereket, akik lezárt vonatokban utaztak, kutyás rendőrök álltak a peronok mellett...

Többen a gyerekeiket is bevonták az önkénteskedésbe. Krisztina kisfia, Simon segített enni-innivalót osztani, csomagolni. „Meg pucoltam répát.” Simon félig olasz, egy hónapig a nagyszülőknél nyaralt Itáliában, ám amikor iskolakezdekéskor azt a feladatot kapta, hogy rajzolja le a legszebb nyári élményét, a répapucolást örököltette meg. Zsuzsa is többször levitte a kislányát a Keletibe.

– Szinte szíven ütötte a lányomat az a jelenet, amikor látta, hogyan készülnek lefekvéshez a menekült gyerekek az aluljáróban. Egy nagyon kedves családnak próbáltuk intézni a vonatjegyét, többször visszamentünk hozzájuk. Elmentek este fogat mosni, a gyerekek átöltöztek pizsamába, majd elkezdték szépen elrakosgatni az adományként kapott plüssállatkáikat egy odatolt bevásárlókocsiba. A lányom döbbenet nézte, hogy ezek a gyerekek ugyanazt csinálják, amit ő is este, csak nekik egy aluljáróban kell elrakodni a játékaikat, nem otthon a szobájukban. Éreztük, hogy tulajdonképpen nem állunk mi életstílusunkban annyira messze egymástól. Ezért is volt annyira megrázó, hogy úristen, ez történhet valakivel, aki éli rendesen az életét, elmegy dolgozni, hazamegy, család, gyerek, iskola, és akkor mégiscsak idejut, hogy egy aluljáróban próbál sátorban meg szedett-vedett matracokon aludni addig, amíg felszállhat egy vonatra, hogy nekiinduljon az ismeretlennek... Ezt próbáltam elmesélni az ismerőseimnek, hogy ők is ugyanolyan emberek, mint mi, de sajnos nem állíthatom, hogy ezt mindenki megértette.

Luca, aki rajzfoglalkozásokat tartott a menekült gyerekeknek, gyakran levitte a 12 éves hűgát is. Az a tapasztalata, hogy aki akart kommunikálni, az kevés szókinccsel is, vagy akár kézzel-lábbal, rajzokkal, de megértette magát.

– Tényleg csak arra volt szükség, hogy nyitott legyél, kíváncsi arra, a másik honnan jött, mit csinál, miért van itt, mire van szüksége, akkor mindent megoldhattatok minimális odafigyeléssel és emberiséggel. Kialakult valamiféle bizalom és cinkos hangulat is közöttünk. Hogy mi nem fölülről segítünk

nekik, minket is ugyanolyan rosszul érint a helyzet. Ha a menekültekkel valami történt, megszívatták őket, nem oda ment a vonat, ahová ígérték, én ugyanolyan rosszul éreztem magam, mintha engem is bántottak volna. Szerintem a segítők nagy része ugyanilyen érzelmi közösségben élt velük.

Ági nevetve meséli, hogy bár nem utaztak el sehová, az ideire mégis mint az egyik legjobb nyarára emlékszik vissza. A Keletiben és az „afgán parkban” (korábban Köztársaság tér, jelenleg II. János Pál pápa tér) töltötte az időt.

– Azt is pozitívan élem meg, hogy villámgyorsan kiderült, hogy sokan, akiket a barátaimnak hittem, nem a barátaim. Hogy ki hogyan viszonyult a menekültkérdéshez, az nagy vízváltó volt. Megismertem viszont rengeteg olyan embert, akit azóta barátomnak nevezek, tehát végül is nem vesztettem semmit, nagyon jó közösségbe sikerült becsatlakoznom. Észletem a politikai szélsőségek részéről negatív megnyilvánulást, fizikailag annyi atrocitás ért, hogy leköptek, meg volt egy-két beszólás, de én leráztam ezeket magamról, mint kutya a vizet. Ez az én dolgom, az én utam, az én döntésem. Arra viszont gondosan ügyeltem, hogy senki ne nőjön hozzám érzelmileg. Még az elején belefutottam egy esetben. A Keletiből kellett egy afgán fiút átvinni a Délibe, hogy eljusson Vámosszabadiba, még mielőtt még lejár a 24 órás papírja. Láttam a dokumentumon az adatait: 1998. március 16-án született. Belegondoltam, mit csinált az én fiam, amikor 17 éves volt. Kick boxozott, lógott meg lazult össze-vissza, mint általában a korosztálya, nem egyetlen öltözet ruhában kóválygott Európában. Ez nagyon megrázott, azóta nem akarom tudni a személyes történeteiket. A globális történetet ismerem, tudom, mindenki egy pokolból jött. De nem akarok személyes kapcsolatot, ettől nagyon védem magam.

– Azt figyeltem meg – veszi át a szót Kalmár Szilárd –, hogy míg az egyik oldalon egy kormányzati gyűlöletkampány, egy agresszív hangos kisebbség gyűlöletkampánya állt, a másikon rengeteg emberbarát, aki a mi személyes példamutatásunk alapján bújta elő, és vállalta fel a véleményét. Előjött és erőre kapott a szolidaritás. Nem félünk, ez az alap.

Ági biztos abban, hogy akárcsak az ő esetében, a migránsok melletti kiállás sokak számára egyben szembehelyezkedés is a kormánnyal:

– Hogy ne nézzenek ennyire hülyének minket. Hogyan tud az ember tiltakozni egy gyűlöletkampány ellen, miközben ráadásul a nemzeti konzultációra hivatkoznak? Hát úgy, hogy megmutatja, hogy nem ért egyet, nem hajlandó ezt a kormányzati politikát követni. Lehet, túlzok, de sokan egyfajta szabadságharcnak éltük meg ezt.

Amit többen is említettek: jó volt felfedezni a „nem vagyunk egyedül” érzését. Hiszen mindenki él a saját kis körében, a saját kis inkubátorszerű világában, és ekkor egy ilyen helyzetben meglátják, hogy nincsenek is olyan kevesen hasonló gondolkodásúak, értékrendűek. És hogy létezik még bizalom egymás iránt. Érdekes jelenség viszont, hogy a segítők elsősorban többsége, mintegy 90 százaléka nő.

– Nekem annyira nem volt meglepő – mondja Kalmár Szilárd. – A nők egészen máshogy viszonyulnak, segítőként tudnak fellépni ilyen helyzetekben. Valószínűleg egészen más a kiszolgáltatottságot sokszor megélő nőnek a szemlélete.

Ági szerint a nők érzelmileg állóképesebbek, mint a férfiak.

– A saját páromat a háttérből majdnem mindenre tudom kapacitálni, de azt a helyzetet, hogy közvetlen kapcsolatba kerüljön egy kiszolgáltatott, megalázott emberrel, nem képes kezelni. A férfiak, bármennyire macsók is, egy síró gyereknek, egy síró nőnek, egy megalázott férfinak nem nagyon tudnak a szemébe nézni. Hiszen mit tud csinálni? Sírjon vele együtt? Ismétlen, nem tudják ezt a helyzetet kezelni, a szociálisabb, érzékenyebb nőket viszont jobban lehet mozgósítani.

Segítsünk Együtt a Menekülteknek! csoport a sürgős megoldást igénylő menekültkrízis idején elsősorban a migránsokkal foglalkozott, de támogatja a hajléktalanokat, a szegényeket, az árvákat, bárkit, aki rászorul. Ennivalót visznek a hajléktalanoknak,

ruhát küldenek Borsodba – a segítők többsége sem most kezdte az önkénteskedést. Külföldről is sok adomány érkezik, azzal, hogy ha esetleg a menekültek nem tudják hasznosítani, akkor nagyon jó szívvvel odaadják bárkinek, aki rászorul. Az említett ételcsomagokat, amellyel vissza kellett fordulniuk a szerb határról, elvitték egy Bács-Kiskun megyei faluba, mert egy csoporttag jelezte, hogy ott bizony éheznek az emberek. Amikor túl sok kenyér érkezett adományként, elvitték az Oltalom Karitatív Egyesülethez, a fölös tisztasági eszközöket pedig az Alföldi utcai hajléktalanszállóba juttatták el. A beszélgetés napján a gyermek hospice-háznak küldtek ruhát és ételmet. Nincs migráns meg „magyar szegény” ellentét, csak rászorulók, vélik a csoport tagjai, akik örülnek, „ha folyamatosan színesedik a paletta”, minél több emberen segíthetnek. És néha még, a sok tragédia között, derűs visszajelzéseket is kapnak.

„Meg vagytok dicsérve” – közölte Kalmár Szilárddal az egyik győri segítő, aki elmondta, hogy elbeszélgetett egy szíriai sráccal a határon, aki nagyon jól érezte magát Budapesten az „afgán táborban”, és elsősorban az ennivalót dicsérte. Milyen afgán tábor? – törték a fejüket a csoport tagjai. Aztán rájöttek, hogy magát a Köztársaság (II. János Pál pápa) teret nevezték egymás között a menekültek „afgan camp”-nak, a kiszállított főtt ételeknek meg kifejezetten jó hírét keltették.

„Európa fél”

Radnóti Zoltán rabbi a menekültkérdésről

■ *Nagyon sokan az ön hírlevelére, illetve a blogján megjelent írására reagálva mozdultak meg a menekültek segítésére. Miért gondolta, hogy erről írni kell?*

Egyrészt a zsidó hagyomány a menekülteket kiemelten kezeli, hiszen a Tóra többször hangsúlyozza azt, hogy egyszer mi is idegenek voltunk. „Szeresd az idegent” – a Tóra alapvetése egyértelmű. Nem azt mondja, gondolkozz el rajta, mit csinálj, hanem egyértelmű utasítást ad, politikai rendszerektől függetlenül.

■ *A menekültek többsége muszlim. Az iszlám nevében pedig nagyon komoly terrorista szervezetek követnek el véres cselekedeteket, elég a legutóbbi, 150 ember életét követelő párizsi terrortámadásra gondolni. Izraelt naponta érik terrorista akciók...*

Most kezdjem végigvenni az elmúlt száz esztendő keresztény vagy ateista terroristáit Európában, Hitlertől indulva Szálasiig, Mao Ce-tungig? Megkérdem öntől, hogy tudja-e, hány gyilkosság történik naponta Kínában? A müncheni olimpia óta eltelt negyven esztendőben rettenetes dol-

gokat vittek véghez az iszlám terroristák, de nem lehet azt mondani, hogy minden iszlámhívó ember terrorista. A muszlimok döntő többsége békét akar. A radikalizálódó kisebbség rántja magával a félfő többséget. 2014-ben a világ 7,1 milliárd lakosából 2 milliárd volt muszlim vallású – ha abból fanatizált száz-, kétszáz- vagy akár ötszázézer, még mindig egy minimális arány.

■ *A mostani, mondhatjuk nyugodtan, népvándorlás folyamán muszlim tömegek érkeznek és érkezéneek még Európába – amely szemmel láthatóan nem tud mit kezdeni ezzel a helyzettel.*

Én azért bízom abban, hogy Európa kellően bölcs ahhoz, hogy kitaláljon egy olyan programot, amely integrálni tudja majd a muszlimokat. Európa fél, mert mindenki fél az ismeretlentől, és az iszlám Európában jobbra ismeretlen volt. A tankönyvön kívül nem találkozott senki az iszlámmal. Tudjuk, hogy vannak Európában olyan negyedek, ahol a *saría* a jog, és belső közigazgatást gyakorolnak iszlám közösségek. Bízom abban, hogy nem ez lesz a domináns, hanem az iszlámnak egy nyitottabb irányvonala kerül előtérbe. Kutassunk fel a Google képkeresőjével felvételeket a harminc évvel ezelőtti Libanonról vagy Szíriáról, aztán nézzük meg, hogy néznek ma ki ugyanezek a helyszínek – minden szétlőve. De ahogy lehet valakit fanatizálni, úgy nyitottá is lehet tenni – én ebben hiszek. Ha valamilyen módon megtalálják a hangot ezekkel az emberekkel, közösségekkel, akkor az hasznára válhat Európának. Lehet, hogy naivitás. Lehet, hogy a totális szegregáció, amit most Magyarország csinál, hogy harminc év után ismét drótkerítéseket húz, és se ki, se be, ez a jó – de én ezt nem hiszem. Szerintem mindenkitől és mindenhol lehet tanulni. Az iszlám kultúra nem egy gyilkos kultúra, ahogy a japánt sem nevezhetjük annak, csak mert léteztek kamikaze pilóták. Európa, ha az iszlám elkezd fanatizálódni, akkor nagyon peches. A zsidók mázlisták, a zsidók, ha súlyosbodik a helyzet, elmehetnek Tel-Avivba. De Kovács néni Magyarországról vagy Mr. Smith Angliából hová menjen? Európának a saját jól bevált érdeke, hogy ezt tudja kezelni, hiszen a 2014-es adatok szerint 56 millió muszlim élt itt, a 740 milliós lakosságnak a 8 százaléka. Az idej adatokat még nem ismerem. Abban a pillanatban, hogy megbélyegzem a muszlimokat, én is nációvá válok. Mi, zsidók nem lehetünk nációk. Nem azt nézem, hogy ki honnan jön, hanem hogy mit tud adni a világnak.

■ *A Bét Sálom közösség rabbijaként, miután megtudta, hogy a gyülekezetének egyik tagja rendszeresen önkénteskedik, személyesen felkereste a helyszínen, a Keleti pályaudvarnál, majd másokat is segítségére biztatott az írásában.*

Én csak egy láncszem voltam, mert semmi extrát nem írtam. Más zsidó közösségek, szervezetek (Mazsihisz, Bálint Ház) is szerveztek gyűjtést, jótékonyági akciót. És hogy felkeresem a hitközségem tagjait, amikor önkéntes segítő munkát végeznek? Rabbi vagyok, ez a munkám.

Önkéntesek Hegyeshalomnál

A Segítségünk Együtt a Menekülteknek! csoport felvétele